

Tâm ng ni m thi sĩ Văn ng Đ c L

Tác Giả: T Quang Khôi

Thứ Hai, 30 Tháng 5 Năm 2011 21:03

Hồi còn ở Saigon, tôi không có hân hạnh được quen biết Văn ng Đ c L, dù Anh là một nhà thơ nổi tiếng, đã được giới thiệu văn chương toàn quốc năm 1960-61, cùng Mai Trung Tĩnh với tác phẩm “40 Bài Thơ”. Nhưng tôi lại có một kỷ niệm rất sớm với hai nhà thơ này.

Vào đầu năm 1955, một số học sinh trường Chu Văn An được tính ra một tờ báo. Tôi không nhớ rõ là báo in hay viết tay với tính cách nào cả. Trường Chu Văn An lúc đó còn học như trường của trường Pétrus Trường Vĩnh Ký. Một chú em học của tôi như tôi làm một bài thơ để đăng báo, dĩ nhiên ký tên chú ý. Trong một đêm, tôi phải nhận làm một bài thơ ngắn để chú ý nộp bài đúng thời hạn.

Buổi chiều tan học, chú em không đi làm việc mà ra trường tòa báo Trường Do để “mách” riêng bài thơ của tôi cho hai người bạn học cùng lớp của mình. Hai người bạn đó là “thơ ng Hùng” và “thơ ng Văn”. Tôi mở xem bài thơ đã bắt đầu, thơ m công nhận hay học nguyên tác. Vì thích, tôi chỉ im lặng mà không nói gì. Đã học nhận thơ qua rồi, tôi không còn nhớ bài thơ đó nữa.

Vào giữa năm 1961, chú em tôi đang du học ở Canada giới thiệu tôi có biết hai người bạn cũ của chú ý và được giới thiệu văn chương toàn quốc với thơ không? Đó là hai thi sĩ Mai Trung Tĩnh và Văn ng Đ c L. Tôi đã nghe tiếng hai nhà thơ này, nhưng không nghĩ lại chính là hai người để tôi sáu năm trước. Vào dịp đó, tôi vừa đi học vừa viết báo để sống nên ít có thì giờ giao du với bạn bè học tham dự các buổi họp văn nghệ nên không có dịp gặp hai thi sĩ và được giới thiệu.

Mãi đến khi đã ở Mỹ, tôi mới biết được quen Văn ng Đ c L qua đường dây...viên liên. Vào giữa năm 1998, Anh Văn Quang và tôi bắt đầu liên lạc với nhau bằng email. Văn Quang cho biết hàng ngày Văn ng Đ c L đến chơi với Anh để tán gẫu cho qua ngày đó tháng. Một hôm, tôi gọi cho Văn Quang truy vấn duy nhất tôi viết trong thời gian sống ở Sài Gòn mà tôi đã bắt đầu kể. Người trả lời tôi lại không phải Văn Quang mà là Văn ng Đ c L. Một đầu tháng, Anh viết như sau: “Anh Khôi ơi, tôi là Văn ng Đ c L đây, Anh có biết tôi là được giới thiệu thành của anh thì anh viết cho báo Trường Do của Công Tam Lang Vũ Đình Chí không?” Tôi vừa ngạc nhiên vừa sung sướng. Tôi không ngờ nhà thơ nổi tiếng này lại là một được giới của tôi. Thế là đó chúng tôi quen nhau...trong cách trở.

Vào giữa năm 2000 tôi đi đón gia đình Anh sang Mỹ. Đây là lần đầu tiên tôi được gặp Anh. Nhìn cặp kính đen của Anh, tôi nhận ngay tên Anh Huy Quang Vũ được Vinh (nay Anh cũng đã ra ngoài thiên cả). Anh thơ ng gọi Anh Văn ng Đ c L là Moshe Dayan, tiếng được nhận tài ba của Do Thái. Văn ng Đ c L một một một trong dịp Tết Mậu Thân 1968. Hồi đó Anh đang làm trường đài phát thanh Tân An. Viết công tác công đài, Anh bắt đầu thơ.

Chúng tôi b t đ u th c s quen bi t nhau t đ y và nhanh chóng thân nhau ngay. Vào cu i năm 2000, T Sách Ti ng Quê H ng c a nhà văn Uyên Thao n hành cu n “Th V ng Đ c L”, cu n th đ u tiên c a Anh ài ngo i. Tôi h a v i Anh tôi s có m t bài nh n xét v cu n th này. Nh ng cho đ n nay, tôi v n ch a tr đ c “món n” đó, ph n vì l i bi ng, ph n vì th y nhi u ng i đã có bài phê bình đ ng trên báo. Tôi r t s nói l i nh ng đ u ng i ta đã nói, thành nhàm chán, vô duyên..

Th t ra đ u tôi mu n nói, mu n nh n m nh là m y bài th t n i bu n ph i xa M . Tôi không hi u t i sao m y bài c m đ ng nh v y mà Anh l i x p vào cu i t p ? Tôi thích m y bài th đó vì đúng v i tâm tr ng c a tôi. Tôi xa M tôi g n tr n cu c đ i nên lúc nào cũng m c đ c g p l i Ng i. Nh ng gi c m c a tôi tan v vào gi a năm 1972 khi M tôi qua đ i ngo ài B c. N i bu n nh M theo đ u i tôi mãi. Bây gi đ c đ c m y bài th c a V ng Đ c L, tôi không kh i bù ngùi th ng nh .

Nh ng th V ng Đ c L không nh ng ch đúng v i tâm tr ng tôi mà ngh thu t di n t c a Anh r t cao, chân thành, d g ây c m xúc cho ng i đ c.

Cánh tay mu p v n dài b gi u
M nhìn ra lu ng c i vàng hoe
Con d i m t tìm ong, b m đ u
Tóc m th m h ng b i bên hè...

Th ng cái cò l n l i b sông
M v ch cái tôm cái tép
m mái tranh x a chi u hôm khói b p
B a c m nào g o m i đ a h ng
...

Ngày tháng y đã đi làm quá kh
M đã xa trên x l , quê ng i
Ta còn l i, mình ta và n i nh`
Đêm ngh n ngào, u u t thu nào nguôi ?
(Nh M Ta X a)

M thi sĩ đi Úc đoàn t v i ng i con trai l n, anh c a thi sĩ. Trong khi đó thi sĩ v n l i Saigon. T nh v n đ c g n M , nay ph i xa c m y ngàn d m, làm sao không bu n, không nh cho đ c. Khi ti n M phi tr ng, V ng Đ c L vi t :

Gi a ti ng phi c gào xé ru t
M nghe ti ng thét c a con không ?
M đi thui th i mênh mông n ng
Xao xác thình không n i bão bùng.

M b c lên thang không ngo nh i
M i m t M đã tuôn trào
Đôi dòng l a gi t ng bi t
Có đ n đau nào h n kh đau ?...

.....

Con bi t M đi ch ng tr v
Canh m ng ngác cánh sao khuya
Đêm nghe gió l v n trên g i
L cũng khô đ n gi c ng mê ?

(Nh ng m nh h n tan v - Ngày M lên đ ng)

R i khi M đã đi xa, thi sĩ v n l ng v ng đ n ngôi nhà M cũ đ tìm l i d u v t, hình bóng M :

H i i đ t r ng tr i cao th m
Hun hút ngày qua khu t n o v
Ch t ng c nhìn lên... l u c a đống
Ch p ch n ai đó ? đáng ai kia ?

Ngõ h p vang câu v ng c bu n
H n con dào đ t sóng muôn ph ng
Bây gi M n i nào nh ?
Mây tr ng giăng đ y mây vi n ph ng

...

Song c a chênh vênh vành nguyệt khuy t
Nghìn thu chìm ti ng vông xa x a
H n tôi xoãi cánh s u vô t n
Tìm đ u mòn qua tu i u th ...

(Nh ng m nh h n tan v - Sau ngày M lên đ ng)

Cái khó c a chúng tôi là không th đ a c m y bài th ti n M vào bài. Khi l a ch n, chúng tôi r t lúng túng vì th y đ n nào cũng hay, cũng c m đ ng. S trang có h n, đành ch trích m t vài đ n. Mong các b n đ c thông c m.

Thâm ng thâm ng đ, ng i nhi u tình c m là m t ng i đ tha th nên đ c coi là lành. Văn ng Đức L r t hi n lành, đ ch p nh n ý ki n c a ng i khác. Có n Anh nói v i tôi :”Tôi ba ph i, ông .” Các vấn ngh sĩ quanh vùng th đô Hoa K r t quý m n thi sĩ. Anh em chúng tôi th nh tho ng h p nhau ăn u ng và...đ u láo. Ch ng nhân đ p gì h t, c nh nhau là g i nhau, h n đ n m t đ a đi m nào đó.

Vân ng Đức L ch có m t t t là hút thu c lá h i nhi u, c m y ch c đ u m t ngày. Anh Hoàng Song Liêm đã nhi u n khuyên Anh hút b t đi, nh ng làm sao b t đ c khi đã nghi n ! Ch khi ung th ph i b t đ u hành, Anh khó th ph i đeo dây n i v i bình oxy m i b đ c thu c lá. Bác sĩ không dám m vì Anh y u quá, không th ch u đ ng m t cu c gi i ph u lâu c m y ti ng.

Khi chúng tôi đ n thăm Anh, tôi nói nh v i Anh Hoàng Song Liêm :”H ng r i ! Tình tr ng này s không kéo dài.” S dĩ tôi nói nh v y vì tôi nh đ n nh ng ngày cu i cùng c a Anh Nh Phong Lê Văn Ti n cách đây 5 năm. Nh Phong cũng b ung th ph i, bác sĩ cũng không dám m , ch cho đeo dây oxy. Ngày cu i cùng tôi đ n thăm, Anh không đi đ c, ph i bò. Đêm hôm đó Anh ra đi ! Ng i b n vẫn khác c a chúng tôi là Anh Thái Th y cũng b ung th ph i, nh ng đ c gi i ph u đ c t đi ch ph i b h nên có th tr l i cu c s ng t ng đ i bình th ng.

Anh Vân ng Đức L cũng gi ng Anh Nh Phong là chân y u, không th đi b quá m i b c, nh ng ch a đ n n i ph i bò.

M t ngày vào đ u tháng 12 năm 2007, Anh Hoàng Song Liêm r tôi đ n thăm Anh. Tr c khi đi, tôi y máy nh mang theo. Tôi nói v i Anh Liêm :”Bi t đâu n thăm này ch là n cu i cùng, nên ph i ch p m y t m hình làm k ni m.” Anh Liêm cho là tôi lo h i quá xa. Có n bây gi Anh ph i nh n r ng tôi đã nhìn th y tr c s ra đi c a thi sĩ.

Sau cu c vi ng thăm c a chúng tôi ch ng n a tháng, Anh ph i vào b nh vi n c p c u. Các th nghi m cho bi t b nh đã lan r ng, tình hình tr nên gay go. Bác sĩ không th làm gì thêm đ c n a, cho Anh v nhà ngh ng i...

Chi u ngày 20 tháng 1, Anh Hòang H i Th y g i đ n th ai báo tin thi sĩ Văn ng Đức L không còn n a. Dù đã đoán bi t t tr c, tôi c ng lảng ng i đi mà không nói m t i. Còn nói gì đ c n a khi m t ng i b n mình h ng quý m n đã ra đi vĩnh vi n !